Universal Declaration of Human Rights - Kabiyé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, http://www.unicode.org/udhr.

KEDENGA KPEEKPE YƏƏ EYÖ WALA TƏM

KUBUUZUTU

Yee ditisaa se pomona eyaa se pewee kımaŋ wala esındaa ne pıkena wazay poyo kəyə, ditisaa dədə se peede ejade yəə tı-yəə weʊ, toovonum ne laheziye paliyna;

Đinaa se εyō wala təm kusiŋ ne ti-yəə kudəŋ palabina ne kiweekim təyi ne piceyiy eyaa. Mbō pacay se ejade eleyzi wetō, eyaa wee pa-ti yəə, pəyəədōō yem faaa ne piwili se pali kōñəŋ taa, səəndō eetasiy-we kpaō;

Yee wade kewiyay ekandayıy eyo wala yəə camıye kəyə, widiyi pukay eyo eno kenao kıjeyoo se ekoyı kewiyay ŋga kə-yəə se kalakı-ı ñaŋ;

Powe camiye se pasina ajeya, akpeeti ne ala taabaliye doo tomiye deu ne puhuuna-ye;

Dinaa se ajeya kıgbendσσ ηgbeye paytʊ takayay taa ke eyaa kpeekpe tası tisuu eyo wala ne ε-wazay pɔ-tɔm, ne pɔtɔ se abalaa ne halaa pewe kımaŋ wala ana a-esındaa; mbʊ labına ne paka ñʊʊ se pekpeetiy samay sınaʊ tʊmıyɛ yɔɔ ne pısa pewee pa-tı yɔɔ camıye;

Ajeya kıgbedσσ ηgbeye taa ajeya tisaa se alakı ne eyaa kpeekpe ña eyσ wala, ele pσwee se ηgbeye edσ-ye nisi;

Yee eyaa tinge iwena limayziye k σ d σ mdiye ey σ wala ne ε -ti yoo we σ tom yoo koyo, pisan ne pala t σ miye ndi.

MBT AJEYA KIGBENDTT NGBEYE KEDIYZAY SƏSƏƏ TƏM SE:

KEDENGA KPEEKPE YƏƏ EYԾ WALA TƏM tone tike ajeya wena kedenga kpeekpe yəə εyo wala təm we a-ñoŋ taa yə a-lımayzıye; ne pısa aceyı a-tı, akuli ŋgbeye dine da-ajeya eyaa ne ajeya leena eyaa ese ne paña eyo wala ne ε-tı yəə weo təm.

Həəlay 1

Palʊlʊʊ ɛyaaa nɛ pa-tı yɔɔ wɛʊ kpaagbaa nɛ pɛwɛɛ kımaŋ wala ɛsındaa. Palʊlʊʊ-wɛ nɛ pɔ-lɔŋ nɛ pa-mayzım; mbʊ yekina nɛ pɔsɔɔlı dama se pɛkɛ ɛyaa pa-tɪŋgɛ.

Həəlay 2

Paa eyʊ weyi, eke kısem, kıkpedʊ, kʊhʊlʊm, ñımdʊ, kedeyay, paa eke cɔɔcı ŋgʊ kı-taa tʊ, elay sunaa, epızıy etɔ se kedeŋga kpeekpe yɔɔ eyʊ wala wena pɔyɔɔdı a-tɔm cıellne yɔ, ake dɔdɔ e-ñına.

Mbσ dədə paa εyσ εlına le, εkε εjadε ndı dıwε dı-tı yəə yə, dıfεyı dı-tı yəə yə dı-taa tσ, yaa dı-poliitikii kε ηgσ, paapızıy pətə se εyσ wala təm tσnε tıdatayna-ı.

Həəlay 3

Paa anı, ewena wade se eweena wezuu, ewee e-tı yəə ne ekandayı e-tı yəə.

Həəlay 4

Pıfeyı se nəəyə ewee yomiye taa; ele padaadə-ı dədə kəñəŋ. Pekizi yomiye təm.

Həəlay 5

Pifeyi se pado nəəyo koñən, pekpengesi-i, yaa palabi-i mbo pidamona se pala eyo yə.

Həəlay 6

Paa anı, ewena wade se paa le, paya-ı se caa akele.

Həəlay 7

Eyaa kpeekpe we kımaŋ paytʊ ɛsındaa ne pɛwɛɛna wadɛ dɔdɔ se paytʊ ɛkandayı pɔ-yɔɔ kımaŋ. Yee palakı-we nabʊyʊ nɛ pıfɛyı deu, yaa pudəŋ paytʊ nʊmaʊ ta, pıwɛɛ dɔdɔ se pakandayı pɔ-yɔɔ kımaŋ.

Həəlay 8

Paa anı, ewena waqe se pacay-ı təm yaa pomuluu-i faŋŋŋ wala wena paytō ha-ı yə a-nōmaō taa, ewolo eheyi ejaqe taa təm hōyaa.

Нээlay 9

Paapızıy pakpa nəəyö fann padıy yaa pekezi-i tetö.

Həəlay 10

Yee pakpa εyʊ nɔɔyʊ se ɛlabı nabʊyʊ, εwɛna waqɛ se pahʊʊ ε-təm fayıı nɛ pana; tidey yaa tısıkı.

Həəlay 11

- 1. Ey σ weyi pakpa-ı ne padah σ da ε -təm yə, pəcəŋna-ı se ε dew ε ekı p σ y σ ; a-aseyde tınaa ne ε -yəə kandıyaa pasıŋgıy ε -wayı, pah σ σ ε -təm fayıı ε zı payt σ pəz σ σ yə, ne pana toovonum.
- 2. Paakpay eyō sənə dooo mbō ɛɛlaba nɛ pıdaafeyı paytō taa yə, pō-yəə; yee pō-wayı pōkəma pılıı se ɛɛlabı mbō yə pıkɛ kıwɛɛkım, nɛ pōpəzōō se pəhə ɛ-naŋgbaŋgōō kəyə, paytō kıbındō yəə patıŋgıy.

Həəlay 12

Pıfεyı deu se ενσ ποονσ εdσ ε-noo lelσ təm taa yem yem.

Həəlay 13

- 1. Paa anı, ewena waqe se ewolo paa le, ecay dende e-liu wee yə paa ejade ndı le dı-taa.
- 2. Paa eyo weyi, ewena wade se ekoyi ejade ndi ewe di-taa yo, paa pike e-ñinde, ne pimay-i dooye le, episi.

Həəlay 14

- 1. Yee palı eyo nəəyo wayı doli fannı, ewena wade se eñını koyoo dodoye. Etalı le, padaalə-ı.
- 2. Ele, yee toovonum, eweekt naboyo ne pañiniy-t se pakpa-t, efeyina wade se edo koyoo doli.

Həəlay 15

- 1. Paa eyo weyi, ewena wade se eyaa ejade nadıye se e-te.
- 2. Pıfeyı se pekizina nəəyə se edaayaa e-ejade se e-te yaa edaa leyzı te.

Həəlay 16

- 1. Halıbiya ne abalıbıya, paa pe-te le, palakı cəəci ηgʊ, patalıy pe-dede le, pewena wade se pawalı, pakpay halaa ne papısı dısı ne sı-tınaa. Pa-wala we kımaŋ halıkpayye dede; abalʊ wena wade se ekizi ε-halʊ ne εdəənι-ι; halʊ ñɛwena wade dədə se ekizi ε-walʊ nɛ εkʊι ε-yəə.
- 2. Pelə ne evebu, petisiy se pəsəəli dama ne pocə palabı-we halikpayye sənzi. Pifeyi pakpa pa-taa nəəyə ne doŋ.
- 3. Mtzay kena samay hoye; kewena wade se samay ne kewiyay pakandayi ko-yoo.

Həəlay 17

- 1. Eyo paa weyi, paa ewe e-deke, paa ewe lalaa hekodaa, ewena wade se eweena ñim.
- 2. Pıfeyı deu se peleγ ποογσ ε-ñım faŋŋŋ.

Həəlay 18

Paa anı, ewena wade se elizi ε-limayza faaa, εtiŋ esɔ tɔm nʊmaʊ ŋgʊ esɔɔlaa yɔ. Pʊ-tɔbʊʊ se wade dine diyekina ne eyʊ pizi eyele esɔ tɔm nʊmaʊ nakʊyʊ ne etiŋ leekʊ, epizi ewili esɔ tɔm nʊmaʊ ŋgʊ etiŋgiy-kʊ yo kʊ-tɔm lalaa faaa; paa ewe e-deke yaa ε ne lalaa, epiziγ ela pʊ-tʊmiyɛ.

Həəlay 19

Paa eyō weyi, ewena wade se eyɔɔdı faaa ndō emayzıy yɔ; pō-tɔbōō se sɔɔndō edaakpa eyō nɔɔyō se eeyɔɔdı natōyō ne palabı-ı nabōyō. Pō-tɔbōō dɔdɔ se eyō wena wade se ekedı lalaa ndō esıma, enaa yaa enıwa yɔ.

Həəlay 20

- 1. Paa anı, ewena wade se ewolo kediyzay ne eweena ŋgbeye.
- 2. Pifeyi se pakpa nəəyo ne don se esoo ngbeye nadiye taa.

Həəlay 21

- 1. Paa εyō weyi, εwena wadε se εdō ε-nɔɔ ε-εjadε dɔkōō tōmɪyɛ tɔm taa. Emaymay εριzιγ εla lımayza yaa εtɪŋna samay lızı εyaa mba se pɔdɔkı εjadε yɔ pɔ-yɔɔ.
- 2. Paa anı, ewena wade se ela kewiyay tomiye nadiye.
- 3. Samay səəlim kena kewiyay don tigide. Takayısı dözöö panayna samay səəlim mbö.

Həəlay 22

Paa eyō weyi, ewena wade se samay ekandayı e-yɔɔ. Kandayōō mbō piyekina ne eyō wee e-tı yɔɔ, ehezı ñım ne esekuliye pa-ñınoō nomaō taa.

Həəlay 23

- 1. Paa anı, ewena waqe se ehiy tomiye, tomiye ndi esəəlaa yə, elabi-di ne mulum edaawee.
- 2. Eyaa kpeekpe wena waqe se, palakı tomıye kodomdiye kəyə, peheyi-we kıman, mulum edaawee.
- 3. Eyo weui elakı tomiye yə, pomonaa se peheyi-i camiye, pitali e ne e-mizay ne padaala koñəŋ samay taa.
- 4. Paa anı, ewena waqe se e ne lalaa paqō ŋgbeye; e-ŋgbeye ekpendı aŋgba leena yɔɔ, aŋgba ana awee doŋ ne akandayı e-yɔɔ.

Həəlay 24

Paa anı, ewena wade se ehezi ne ecalasi e-ese, padaakili-i nazoo tomiye taa; ewena wade dədə se paa pinay ŋga, paha-i fenay kodomay, ehezi ne pete peheyi-i ke-liidiya.

Həəlay 25

- 1. Paa anı, ewena wade se eweena ñım ne pıwazı e ne e-ñımba pe-wezuu cayo taa; ezi təənay, təəla, dozoye ne kə yə. Ewena wade se elaki koñən, piwiy-i, elabi ejam, episi edane yaa leluu, ekpadayaa, pala naboyo ne pasina-i.
- 2. Азэп пе ріуа рътъпаа se разіпа ріппп.

Həəlay 26

- 1. Paa εyō weyi, εwena waqe se pokuli ε-ese. Pıdamona se peheyi kəənəə sukuli yəə. Pıkena paa anı kıjeyōō se ewolo-kō. Pōwee se leytō ne tōma kpasōō sukuli pətəyi. Pōpəzōō dədə se patōlı sukuli kıtezōō nənəsi paa anı.
- 2. Eyʊ woki sukuli se ɛ-ɛsɛ ikuli, pıwazı-ı e-wezuu cayʊ taa, pısına-ı nɛ ɛña ɛyʊ wala. Kısıyna ɛyaa nɛ panıyna dama, pekpeyu dama pa-kıwɛɛkım, padʊʊ ŋgbɛyɛ. Kısıyna dɔdɔ ajɛya kıgbɛndʊʊ ŋgbɛyɛ tʊma wena añınıy laŋhɛzıyɛ yɔ.
- 3. Piya ñımba wena waqe se palızı sukuli ŋgʊ pəsəəla se pepiya iwobi-kʊ yə.

Həəlay 27

- 1. Paa anı, ewena wade se edo nəə faaa e-ejade sənzi təm taa ne mbo piliy pi-taa yə, piwazi-i.
- 2. Paa anı εwena wade se εkandayı mbσ εlaba nε ε-hıdε seε γο ρσ-γοο.

Həəlay 28

Paa anı, ewena wade se eñay pana ne yedeyedeto edaawe ejade yoo, ezi poyoodoo kedenga kpeekpe yoo eyo wala tom takayay taa yo.

Həəlay 29

- 1. Paa anı, etili esu se ewe samay nga ka-taa feee ne pikediyna-ı yə, etəə-ke kimiye.
- 2. Paa εyʊ weyi, ediyzina se ε-wala ñınσʊ nʊmaʊ nɛ ε-tı yɔɔ wεʊ leleŋ nıʊ pa-taa lɛ, kamay wɛɛ; pıfɛyı se εcɛzı-kɛ; paytʊ dʊna-kɛ. Mbʊ yekina nɛ ɛyaa ñaŋ dama wala; mbʊ hayna mʊmaʊ dɔdɔ se demookrasii samay taa ɛyaa ınuna dama.
- 3. Eyo nəəyo eeptziy etə se eñan wala ana ne podədə ezi ajeya kigbendoo ngbeye səəloo yə.

Həəlay 30

Kedenga kpeekpe yəə eyo wala təm tone, tı-taa to kpayı kpayı. Eyo nəəyo feyı etən se həəloo kone, yaa ngo yə, kotənna se padaaña wala naaye ejade dine,yaa ndı yə dı-taa.